

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

Sociaal-Economische Raad
De heer ir. W. Draijer
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
T 070 333 44 44
F 070 333 40 33
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2014-0000050407

Datum 4 april 2014

Betreft Adviesaanvraag Brede maatschappelijke dialoog toekomst pensioenstelsel

Geachte heer Draijer

In 2014 zal het kabinet een brede dialoog voeren over de toekomst van ons pensioenstelsel. Ik neem daartoe de regie op het verzamelen en ordenen van inzichten en ideeën en zal daarvoor met vele maatschappelijk betrokkenen gesprekken voeren, spelers bij elkaar brengen en aansluiting zoeken bij reeds in gang gezette of nog komende initiatieven. Ik wil borgen dat alle belangen worden gehoord en meegenomen bij een oriëntatie op de toekomst. Een advies van de Sociaal-Economische Raad (SER) over de oudedagsvoorziening wat betreft de aanvullende pensioenen is een waardevol onderdeel van de bredere dialoog over het pensioenstelsel.

Met deze brief stuur ik u mijn adviesaanvraag. Dit sluit aan bij de recente afspraken die het kabinet heeft gemaakt met een aantal Kamerfracties in het kader van de wijzigingsvoorstellen Witteveen 2015.¹ Een van de afspraken is om de SER te vragen uiterlijk eind 2014 te adviseren in het kader van de brede dialoog over de toekomst van het pensioenstelsel. Daarin wordt de SER bovendien gevraagd om in de adviesaanvraag ook te betrekken de relatie tussen vermogensopbouw voor pensioen, zorg en de eigen woning.

Waarom een brede maatschappelijke dialoog?

Nederland kent een sterk pensioenstelsel dat ook internationaal wordt gewaardeerd. Ondanks zijn sterke basis is de afgelopen jaren gebleken dat het stelsel kwetsbaarheden kent. Dat werd vooral zichtbaar met de crisis van 2008.

¹ Kenmerk: AFP/2013/865U

Het is duidelijk dat er op een andere manier met risico's moet worden omgegaan en dat er onderhoud nodig is op het gebied van de financiële houdbaarheid van het pensioenstelsel. Daartoe werk ik aan de herziening van het financiële toetsingskader voor pensioenfondsen.

Datum

4 april 2014

Onze referentie

2014-0000050407

Maar er is meer nodig dan financieel onderhoud alleen. In de maatschappij is een andere houding ten aanzien van het pensioenstelsel merkbaar. De vanzelfsprekendheid waarmee de inrichting van het pensioenstelsel werd gezien heeft plaats gemaakt voor een meer kritische houding. Steeds meer organisaties en mensen stellen vragen bij ons huidige pensioenstelsel. Daarbij zijn er ook demografische, economische, arbeidsmarktgerelateerde en sociaal-culturele ontwikkelingen die vragen om een hernieuwde blik op het stelsel. Zo hebben langetermijnontwikkelingen zoals de vergrijzing, de veranderende relaties in de arbeidsmarkt en de individualisering gevolgen voor hoe je het pensioenstelsel kunt vormgeven.

Om huidige en toekomstige generaties een goed en maatschappelijk geaccepteerd en vertrouwd pensioen te kunnen bieden, moeten de bouwstenen van het stelsel en de houdbaarheid daarvan worden gezien tegen de achtergrond van een veranderende maatschappelijke omgeving en samenleving.

Afbakening en vragen

De vragen die ik de SER wil voorleggen vinden haar basis in de Beleidsdoorlichting Pensioenbeleid² en het recent door mij aan de Tweede Kamer gestuurde CPB rapport "Voor- en nadelen van de doorsneesystematiek"³. Ik wil u vragen beide rapportages te betrekken in uw advisering.

De kernvraag is hoe de SER aankijkt tegen pijler van de aanvullende pensioenen in de toekomst en welk transitiepad daarvoor nodig is. Ik wil u vragen daarover te adviseren en in ieder geval in te gaan op de volgende thema's en de daarbij benoemde onderliggende vragen:

Collectiviteit, keuzevrijheid en maatwerk

- Wat zijn de voor- en nadelen van keuzevrijheid van individuele werknemers? (bijv. zorgverzekeringsmodel)
- Hoe kan desgewenst meer ruimte voor keuzevrijheid en maatwerk worden geboden in de opbouwfase van pensioen, bij de aankoop van pensioen en

² Kenmerk: 2013/0000180086

³ Kenmerk: 2013/0000153731

in de uitkeringsfase? Hoe kan daarbij wel worden geprofiteerd van voordelen van collectiviteit?

- Wat is al mogelijk binnen de huidige kaders en komt al voor in de praktijk? Waar zitten de belemmeringen?
- Wat is er nodig om tot de gewenste mate van keuzevrijheid en collectiviteit te komen?
- Hoe kijkt de SER aan tegen het instrument van de verplichtstelling tegen de achtergrond van de gewenste mate van keuzevrijheid en collectiviteit?
- Wat zijn de voor- en nadelen van het organiseren van aanvullend pensioen op branche- en sectorniveau? Wat zijn eventuele alternatieven?

Datum

4 april 2014

Onze referentie

2014-0000050407

Risicodeling en/of herverdeling

- Zijn risicodeling en herverdelende solidariteit in het pensioenstelsel wenselijk? Zo ja, in welke vormen en in welke mate? Wat betekent dit specifiek voor jongere en oudere generaties?
- Zijn er in het huidige stelsel onwenselijke vormen van solidariteit?
- Welke mogelijkheden zijn er om wenselijke vormen te organiseren en onwenselijke vormen te voorkomen?
- Wat is al mogelijk binnen de huidige kaders en komt al voor in de praktijk? Waar zitten de belemmeringen?
- Wat is er nodig om tot de gewenste vorm van risicodeling en (herverdelende) solidariteit te komen?
- Hoe verhoudt dit zich tot de doorsneesystematiek, welke alternatieven zijn er en welke transitiepaden heeft de SER voor ogen?
- Is het wenselijk en en mogelijk om in de pijler van aanvullende pensioenen de eigendomsrechten (beter) vast te leggen? Zo ja, op welke wijze en met welke consequenties?

Vermogensopbouw voor pensioen, zorg en eigen woning

- In hoeverre is een integrale benadering van vermogensopbouw voor pensioen, zorg en eigen woning wenselijk en mogelijk? Wat zijn de voor- en nadelen?
- Welke mogelijkheden zijn er om een dergelijke benadering te organiseren?
- Wat is al mogelijk binnen de huidige kaders en komt al voor in de praktijk? Waar zitten de belemmeringen?
- Wat is er nodig om tot een integrale benadering van vermogensopbouw voor pensioen, zorg en eigen woning te komen?

Dilemma's

De drie hierboven genoemde thema's staan niet los van elkaar. De onderlinge samenhang tussen de vraagstukken roept de vraag op welke dilemma's ontstaan wanneer een bepaalde invulling wordt gegeven aan de verschillende thema's. Indien bijvoorbeeld wordt gekozen voor meer keuzevrijheid kan dat gevolgen hebben voor de mate van solidariteit. Ik wil u vragen in uw advisering in te gaan op deze dilemma's en de wijze waarop daarmee kan worden omgegaan.

Datum

4 april 2014

Onze referentie

2014-0000050407

Doorlooptijd

Het kabinet ontvangt het advies graag uiterlijk in december 2014.

Reflecteren op het pensioenstelsel is geen unieke activiteit van Nederland. Ook in het buitenland zijn landen bezig of bezig geweest hun pensioenstelsel af te zetten tegen de maatschappelijke verwachtingen en zo nodig aanpassingen of hervormingen door te voeren. Ik verzoek u om ook de (recente) ervaringen met soortgelijke exercities in het buitenland mee te nemen in uw adviesvoorbereiding.

Met vriendelijke groet,
de Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

Jetta Klijnsma